

Tajemný dým

Mrazivý vítr sviští lesem, až se stromy ohýbají. Větve jsou obtíženy sněhem a jen málo se houpají. Někdy zapraští, třeskně dunivá rána – a zlomený kmen jako s bolestným výkřikem padá k zemi.

Vítr zvedá sněhový prach a honí jej v obláčcích po krajině. Jako veliké krtčí hromádky vykukují ze sněhu bílé stříšky zemních chat.

V zemní chýši chromého Vratíše je teplo. Několik mužů sedí na tlustých polenech kolem ohniště. V koutě dosti prostorné chaty si na hromadě kožešin hrají děti s dvěma štěňaty.

Vratíš sám obstarává oheň. Říká, že jiní neumějí topit, aby dým hned nenaplnil celou chýši. Když topí on, krouží dým pěkně vzhůru a vrcholem střechy odchází ven, takže nikoho oči nebolí.

Krátké, jasné plaménky a hromádka žhavého uhlí osvětlují malé shromáždění. Je dobře vidět, jak všichni pozorně poslouchají vetchého Svatorada, jenž pamatuje mnoho zim.

A pak bylo ticho. Jen štěně zakňučelo, vítr zaskučel a oheň zapraskal.

Vratíš se podíval pátravě po svých hostech a řekl: „Teď by zas Čmuk mohl něco vypravovat...“

„Ano, ano, Čmuk ať vypravuje!“ volali besedníci.

„Nevím, braši, o čem já bych vám...“, zdráhá se mladý muž.

„Nu, třeba o tom, jak jeden lovec uviděl v lese divný pařez..., nako- oko vážně začíná Vratíš, milovník veselé zábavy.

Někdo přidal hlasem už trochu štiplavým:

„A jak ten lovec dloubl oštěpem do pařezu...“

Jiní hned škádlivě vypravovali dále:

„A ten pařez byl medvěd!“

„A jak lovec utíkal...“

Při slabém světle ohniště není vidět, jak se Čmuk začervenál. Hned se brání posměváčkům:

„Vy byste se také lekli! Nebál jsem se, ale to nenadálé překvapení...“

„Ale Čmuku, nic se ti nesmějeme, že jsi utíkal, vždyť medvěd chtěl jen vědět, zdali trefíš zčerstva domů!“

Všichni se smějí a Čmuk se po nich ošklíbá.

„Nechte Čmuka, sám budu povídat!“ nabídl se Vratíš.

Hned bylo ticho a poslouchají.

„Byl jeden lovec a ten měl doma sovu. Vyvalovala oči a na každého jimi mžourala. A ta sova měla zvláštní zvyk: jak někdo promluvil, roztáhla křídla...“

Vratíš se odmlčel a drbal se po zádech.

„No tak vypravuj!“ pobídl ho Bogul.

„Roztáhla křídla...“ řekl Vratíš a znova se drbe.

„Tak dále!“ pobízí Svatorad.

„Opět roztáhla křídla!“

„To už víme, ale co potom?“

„Inu – roztáhla křídla,“ řekl zase Vratíš a dodal: „Ale teď to přijde.“

„Co přijde?“ ozval se někdo.

„Sova roztáhla křídla... A buďte zticha, začnu znova. Byl jeden lovec a ten chytil ušatou sovu. Seděla mu na bidýlku...“

Vratíš se usilovně drbe.

„Vypravuj!“

„Roztáhla křídla! – Vždycky když někdo promluvil, roztáhla křídla...“

A už na Vratíše letěla vlčí kožešina, na níž dosud seděl Dub. Hned za ní druhá, třetí. A ve chvílce byl zdlouhavý vyprávěč zasypán kožešinami, že ho ani vidět nebylo.

Žalostné kňourání se ozvalo z kouta do smíchu besedujících mužů. Štěňata byla totiž zalezlá do kožešin a teď se nemohou dostat ven. Válející se děti div psíky neumačkají.

Dva muži, jednooký Čeda a Bogul, veleslavný košíkář, vyskočili, protáhli se dveřmi chýše zastřenými kožešinou a šli pro novou zásobu dříví. Vrátili se s plnými náručemi a s tvářemi začervenalými.

Vratíš je odstrčil od ohniště.

„Vy byste mi chalupu zapálili! Topit umíte jako naši milí Kotojedi...* Ti jsou náramně vychytralí; podpalují drobné třísky hrubými poleny, haha! Říkají: Když hoří silné poleno, to už od něho třísky snadno chytanou!“

Veselý smích hlaholí chatou. Vratíšova slova byla přijata jako lechtivé pošimrání a bujná nálada besedníků se ještě zvýšila. Rádi si dobírali příslušníky rodu Kotojedů, jenž od nepaměti býval terčem posměšků všech ostatních praslovanských rodů. Zejména pak tehdy, když Kotojedi odmítli připojit se k veliké výpravě stařešiny Čecha a zůstali v staré vlasti. Silně jim asi znívá v uších, jak je tu často melou.

Jednooký Čeda, jenž vždycky mluví velmi rychle a obyčejně řeč poplete, začal vyprávět:

„Vy nic nevíte, jak Kotojedi umějí topit! Slyšel jsem, že měli sedm

* *Kotojed – kdo jí kočky (koty)*